

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 7. jūnijā
(OR. en)

9107/22

**Starpiestāžu lieta:
2021/0421 (NLE)**

**SOC 266
EMPL 165
CLIMA 209
ECOFIN 430**

LEĢISLATĪVIE AKTI UN CITI DOKUMENTI

Temats: PADOMES IETEIKUMS par to, kā nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti

PADOMES IETEIKUMS (ES) 2022/...

(... gada ...)

par to, kā nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 166. panta 4. punktu un 292. pantu saistībā ar tā 149. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Ir steidzami jāsamazina siltumnīcefekta gāzu emisijas, jo īpaši, lai samazinātu jūras līmeņa celšanos un ekstremālu laikapstākļu notikumu iespējamību, kas jau tagad ietekmē visus pasaules reģionus¹, un lai samazinātu ekonomiskās un sociālās izmaksas, kas saistītas ar globālās sasilšanas sekām². Savienība un tās dalībvalstis ir Parīzes nolīguma, kas 2015. gada decembrī tika pieņemts saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*) ("Parīzes nolīgums")³, Puses, un minētais nolīgums tā Pusēm uzliek par pienākumu ierobežot globālo vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2 °C atzīmes salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni un tiekties temperatūras kāpumu iegrožot līdz 1,5 °C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni.
- (2) Klimata pārmaiņas un vides degradācija rada nopietnus draudus, un ir steidzami jārīkojas, kā tas nesen atkārtoti apstiprināts Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (*IPCC*) Sestajā novērtējuma ziņojumā par fizikālo zinātņu pamatojumu. Arvien biežāk ir jāaskaras ar cilvēku ciešanām un ekonomiskajiem zaudējumiem, ko rada biežāki ar klimatu saistīti ekstremāli notikumi, piemēram, plūdi, karstuma viļņi, sausums un mežu ugunsgrēki. Savienībā minētie zaudējumi jau ir vidēji vairāk nekā 12 miljardi EUR gadā⁴.

¹ *IPCC*, 2021.g., Klimata pārmaiņas 2021.g., Fizikālo zinātņu pamatojums (*IPCC, 2021: Climate Change 2021: The Physical Science Basis*). I darba grupas ieguldījums Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes sestajā novērtējuma ziņojumā.

² *Szewczyk, W., Feyen, L., Matei, A., Ciscar, J.C., Mulholland, E., Soria, A.* (2020), *Economic analysis of selected climate impacts*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, doi:10.2760/845605.

³ OV L 282, 19.10.2016., 4. lpp.

⁴ Eiropas Komisija (2021), *PESETA IV* pētījums "*Climate change impacts and adaptation in Europe*" ("Klimata pārmaiņu ietekme un pielāgošanās tām Eiropā"), Kopīgais pētniecības centrs, Seviļa, <http://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv>.

Ja globālā sasilšana sasniegs 3 °C virs pirmsindustriālā līmeņa, minētie zaudējumi varētu pieaugt vēl par 175 miljardiem EUR gadā, kas ir 1,38 % no Savienības IKP, salīdzinājumā ar 65 miljardiem EUR gadā 2 °C gadījumā un 36 miljardiem EUR gadā 1,5 °C gadījumā. Tas nesamērīgi kaitētu noteiktām grupām, jo īpaši jau neaizsargātās situācijās esošiem cilvēkiem, un reģioniem, kuri jau saskaras ar problēmām.

- (3) Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumā "Eiropas zaļais kurss" ("Eiropas zaļais kurss") ir izklāstīta stratēģija, kā Eiropas Savienībai kļūt par pirmo klimatneitrālo kontinentu un pārveidot Savienību par ilgtspējīgu, taisnīgāku un pārticīgāku sabiedrību, kas respektē planētas iespēju robežas. Taisnīga pārkārtošanās ir neatņemama Eiropas zaļā kursa daļa, un paziņojumā par zaļo kursu ir uzsvērts, ka nedrīkst atstāt novārtā nevienu cilvēku un nevienu vietu. Eiropas Klimata tiesību aktā¹ ir noteikts saistošs mērķis panākt klimatneitralitāti Savienībā līdz 2050. gadam, kā arī saistošs starpposma mērķrādītājs – līdz 2030. gadam panākt siltumnīcefekta gāzu neto emisiju apjoma samazinājumu Savienībā vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeņiem. Astotās vides rīcības programmas līdz 2030. gadam² mērķis ir paātrināt zaļo pārkārtošanos uz klimatneitrālu, ilgtspējīgu, netoksisku, resursefektīvu, uz atjaunojamiem energoresursiem balstītu, noturīgu un konkurētspējīgu aprites ekonomiku taisnīgā, vienlīdzīgā un iekļaujošā veidā un aizsargāt, atjaunot un uzlabot vides stāvokli.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts") (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2022/591 (2022. gada 6. aprīlis) par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2030. gadam (OV L 114, 12.4.2022., 22. lpp.).

- (4) Ņemot vērā Krievijas agresīvo karu pret Ukrainu, Komisijas 2022. gada 18. maija paziņojumā “*REPowerEU* plāns” (“*REPowerEU* plāns”) saskaņā ar Versaļas 2022. gada 10. un 11. marta deklarāciju ir izklāstīti pasākumi ar mērķi pakāpeniski izbeigt Savienības atkarību no fosilā kurināmā no Krievijas, dažādojot gāzes piegādes un paātrinot atkarības no fosilā kurināmā samazināšanu, tostarp, izvēršot saules un vēja enerģiju un siltumsūkņus, dekarbonizējot rūpniecību un sekmējot to, ka ātrāk tiek atļauti atjaunojamo energoresursu enerģijas projekti.

- (5) Pārejai uz klimatneitrālu ekonomiku un sabiedrību ir nepieciešama visaptveroša politiska rīcība un ievērojami ieguldījumi daudzās jomās, piemēram, klimatrīcības, enerģētikas, transporta, vides, rūpniecības, pētniecības un inovācijas jomā.¹ Lai sasniegtu saistošo Savienības līmeņa mērķrādītāju 2030. gadam, Komisija 2021. gada 14. jūlijā nāca klajā ar paziņojumu ""Gatavi mērķrādītājam 55 %": ES 2030. gadam nospraustā klimata mērķrādītāja sasniegšana ceļā uz klimatneitralitāti", kā arī ar vairākiem saistītiem tiesību aktu priekšlikumiem ("Gatavi mērķrādītājam 55 % kopums"). "Gatavi mērķrādītājam 55 %" kopumā ir ietverti priekšlikumi atjaunināt attiecīgos tiesību aktus, tostarp ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ES ETS) direktīvu², Enerģijas nodokļu direktīvu, Energoefektivitātes direktīvu un Atjaunīgo energoresursu direktīvu, regulu par CO₂ emisijas standartiem vieglajiem pasažieru automobiļiem un vieglajiem komerciālajiem transportlīdzekļiem, regulu par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu, direktīvu par alternatīvo degvielu infrastruktūru un Kopīgo centienu regulu attiecībā uz nozarēm ārpus pašreizējās ES ETS, proti, transporta un būvniecības nozarēm.

¹ Piemēram, attiecībā uz infrastruktūru tiek lēsts, ka šajā desmitgadē Savienībai būs nepieciešami 350 miljardi EUR papildu ieguldījumu gadā, lai sasniegtu 2030. gada emisiju samazināšanas mērķrādītāju enerģētikas sistēmās vien, kā arī 130 miljardi EUR citiem vides mērķiem.

² Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā, Lēmumu (ES) 2015/1814 par Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezerves izveidi un darbību un Regulu (ES) 2015/757, COM(2021) 551 final.

Tajā iekļauti arī jaunu tiesību aktu priekšlikumi, proti, lai atbalstītu tīrāku degvielu izmantošanu aviācijas un jūras transporta nozarēs, kā arī lai izveidotu oglekļa ievedkorekcijas mehānismu un izveidotu Sociālo klimata fondu, kas ir tieši saistīts ar ierosināto emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas ieviešanu ēku un autotransporta nozarēs izmantojamajam kurināmajam un degvielām. Tiesību aktu priekšlikumu kopuma "Gatavi mērķrādītājam 55 %" mērķis ir kopā ar Savienības līmenī veiktajiem pasākumiem nepieciešamo publisko un privāto ieguldījumu atbalstam un stimulēšanai atbalstīt un paātrināt jaunu tirgu, piemēram, tīru degvielu un mazemisiju transportlīdzekļu tirgu, izaugsmi, tādējādi samazinot ilgtspējīgas pārkārtošanās izmaksas gan uzņēmumiem, gan iedzīvotājiem.

- (6) Eiropadome 2019. gada 20. jūnija sanāksmē savā “Jaunā stratēģiskā programma 2019.–2024. gadam” apņēma nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti, kas ir iekļaujoša un nevienu neatstāj novārtā. Starptautiskā līmenī dalībvalstis ir apstiprinājušas Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķus un ratificējušas Parīzes nolīgumu, kurā ir atzīts, ka ir kritiski svarīgi, lai pārkārtošanās noritētu taisnīgi pret darbaspēku, un ka ir jārada pienācīgas kvalitātes nodarbinātība un kvalitatīvas darbvietas, kā arī atzīta nepieciešamība pielāgoties un veidot spējas, lai nodrošinātu dzimumresponsivitāti. Starptautiskās Darba organizācijas pamatnostādnes ir starptautiski atzīts politikas satvars, ar kuru virzīt taisnīgu pārkārtošanos uz vides ziņā ilgtspējīgu ekonomiku un sabiedrību visiem.¹ Turklāt 54 parakstītāji (valstis un sociālie partneri) apstiprināja “Silēzijas deklarāciju par solidaritāti un taisnīgu pāreju”², kas tika pieņemta *UNFCCC* Pušu 24. konferencē Katovicē, tostarp Komisija Savienības vārdā un 21 atsevišķa dalībvalsts. Savienība un 10 dalībvalstis parakstīja deklarāciju “Atbalsts taisnīgas pārkārtošanās nosacījumiem starptautiskā mērogā”, kas tika pieņemta *UNFCCC* Pušu 26. konferencē Glāzgovā, apņemoties iekļaut informāciju par taisnīgu pārkārtošanos reizi divos gados iesniedzamajos pārredzamības ziņojumos saistībā ar ziņošanu par to politiku un pasākumiem, lai sasniegtu to nacionāli noteiktos devumus.

¹ Pamatnostādnēs ir definēts taisnīgas pārkārtošanās jēdziens un politikas veidotāji un sociālie partneri tiek aicināti veicināt taisnīgu pārkārtošanos globālā līmenī.

² Skatīt dokumentu ST 14545/2018 REV 1.

- (7) Taisnīgums un solidaritāte ir galvenie principi Savienības virzībā uz zaļo pārkārtošanos, un tie ir priekšnoteikums šā procesa plašam un noturīgam sabiedrības atbalstam. Eiropas zaļajā kursā ir uzsvērts, ka pārkārtošanās procesam jābūt taisnīgam un iekļaujošam, priekšplānā izvirzot cilvēkus un īpašu uzmanību pievēršot to reģionu, nozaru, darba ņēmēju, mājsaimniecību un patērētāju atbalstam, kuri saskarsies ar vislielākajām problēmām. Turklāt Komisijas 2020. gada 14. janvāra paziņojumā "Spēcīga sociālā Eiropa taisnīgai pārejai" ir uzsvērts, ka Eiropas zaļā kursa īstenošana Eiropai dos instrumentus, ar kuriem sasniegt vērienīgākus mērķus saistībā ar augšupējo konvergenci, sociālo taisnīgumu un kopīgu labklājību. Komisijas 2022. gada 23. februāra paziņojumā par pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visā pasaulē globālas taisnīgas pārkārtošanās procesam un ilgtspējīgai atveseļošanai noteikts, ka pienācīgas kvalitātes nodarbinātības veicināšana visā pasaulē ir prioritāte, īstenojot taisnīgu pārkārtošanos un iekļaujošu, ilgtspējīgu un noturīgu atveseļošanu no pandēmijas.

- (8) Komisijas 2021. gada 4. marta paziņojumā "Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns"¹ ir uzsvērts, ka ir vajadzīga vienotība, koordinācija un solidaritāte, lai virzītos uz zaļāku un digitālāku desmitgadi, kuras priekšrocības eiropieši varēs izmantot. Tajā ierosināti trīs ES pamatmērķi 2030. gadam, proti: līdz 2030. gadam panākt, ka vismaz 78 % iedzīvotāju vecumā no 20 līdz 64 gadiem ir nodarbināti²; ka mācībās katru gadu būtu jāpiegalās vismaz 60 % pieaugušo³; un ka nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto personu skaits līdz 2030. gadam būtu jāsamazina vismaz par 15 miljoniem⁴. Minētos pamatmērķus 2030. gadam Savienības līderi atzinīgi novērtēja 2021. gada 8. maija Porto deklarācijā valstu vai valdību vadītāju neformālajā sanāksmē, kas notika 2021. gada 7. un 8. maijā Porto, un 2021. gada 24. un 25. jūnija Eiropadomes secinājumos.

¹ Eiropas sociālo tiesību pīlārs, ko 2017. gada novembrī Ģēteborgas samitā proklamēja un parakstīja Padome, Eiropas Parlaments un Komisija, ir Eiropas Savienības ceļvedis virzībā uz spēcīgu sociālo Eiropu.

² Lai sasniegtu šo vispārējo mērķi, Eiropai ir jācenšas vismaz uz pusi samazināt dzimumu nodarbinātības atšķirību salīdzinājumā ar 2019. gadu; līdz 9 % samazināt to jauniešu īpatsvaru vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*); un palielināt formālas agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes (*ECEC*) nodrošināšanu.

³ Jo īpaši vismaz 80 % cilvēku vecumā no 16 līdz 74 gadiem vajadzētu būt digitālajām pamatprasmēm un būtu vēl vairāk jāsamazina priekšlaicīga mācību pārtraukšana un jāpalielina līdzdalība vidējā izglītībā.

⁴ No 15 miljoniem cilvēku, ko vajadzētu paglābt no nabadzības vai sociālās atstumtības, vismaz 5 miljoniem vajadzētu būt bērniem.

- (9) Ja tiks īstenoti atbilstoši papildu politikas pasākumi¹, zaļā pārkārtošanās kopumā Savienībā līdz 2030. gadam varētu tādās nozarēs kā būvniecība, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas ("IKT") vai atjaunīgie energoresursi radīt aptuveni 1 miljonu papildu kvalitatīvu darbvietu² un 2 miljonus līdz 2050. gadam³, vienlaikus mazinot automatizācijas un digitalizācijas izraisīto vidējas kvalifikācijas darbvietu skaita samazināšanos ilgtermiņā. Tomēr pesimistiska scenārija gadījumā zaļās pārkārtošanās uz klimatneitralitāti ietekme, ja to neatbalsta ar atbilstošu politikas pasākumu kopumu, varētu Savienībā samazināt IKP pat par 0,39 % un samazināt darbvietu skaitu pat par 0,26 %⁴.

¹ Komisijas 2021. gada 14. jūlija paziņojums "'Gatavi mērķrādītājam 55 %": ES 2030. gadam nospraustā klimata mērķrādītāja sasniegšana ceļā uz klimatneitralitāti".

² Komisijas dienestu darba dokuments – ietekmes novērtējums, kas pievienots paziņojumam "Eiropas 2030. gada klimatisko ieceru vēriena kāpināšana. Investīcijas klimatneitrālā nākotnē cilvēku labā", SWD(2020) 176 final. Prognožu pamatā ir *E-QUEST*, izmantojot scenāriju "zemāki nodokļi mazkvalificētam darbaspēkam".

³ Eiropas Komisija (2019), "*Sustainable growth for all: choices for the future of Social Europe, Employment and Social Developments in Europe 2019*" (Ilgtspējīga izaugsme visiem – izvēles sociālas Eiropas nākotnei; nodarbinātības un sociālās norises Eiropā 2019. gadā), 2019. gada 4. jūlijs. Pamatojoties uz padziļināto analīzi, kas pievienota Komisijas paziņojumam COM(2018) 773.

⁴ SWD(2020) 176 final.

- (10) Zaļās pārkārtošanās ietekme uz uzņēmējdarbību un nodarbinātību atšķirsies atkarībā no nozares, profesijas, reģiona un valsts, un tas nozīmē gan darbvietu izmaiņas nozarēs un rūpniecības ekosistēmās, gan arī lielu darbaspēka pārdali starp tām¹. Lai veiktu attiecīgo uzņēmumu, nozaru un ekosistēmu pārstrukturēšanu un pielāgošanu, ir jāizstrādā jauni uzņēmējdarbības modeļi un jāveic plaša darbaspēka pārdale starp nozarēm un reģioniem. Piemēram, paredzams, ka darbvietas tiks zaudētas dažās kalnrūpniecības nozarēs vai saistībā ar enerģijas ražošanu, kurā izmanto fosilo kurināmo, kā arī dažos autobūves nozares sektoros. Turpretī paredzams, ka tiks radītas jaunas darbvietas aprites vērtības saglabāšanas pasākumos, kā arī ilgtspējīga transporta un enerģijas ražošanas nozarēs. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāizmanto detalizētas pieejas, koncentrējoties uz atsevišķiem reģioniem un attiecīgajām ekosistēmām un sadarbojoties ar sociālajiem partneriem un/vai vietējām un reģionālajām iestādēm un ieinteresētajām personām.

¹ SWD(2020) 176 final.

- (11) Radot kvalitatīvas darbvietas ikvienam, vienlaikus veicot pasākumus, lai mazinātu un novērstu enerģētisko un transporta nabadzību, zaļā pārkārtošanās var veicināt ienākumu palielināšanos un samazināt nevienlīdzību un nabadzību kopumā¹. Tādējādi tā var palīdzēt novērst jau pastāvošos sociālekonomiskos nevienlīdzības aspektus un sociālo atstumtību, uzlabot veselību un labbūtību un veicināt līdztiesību, tostarp dzimumu līdztiesību. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš noteiktām iedzīvotāju grupām, jo īpaši tām, kas jau atrodas neaizsargātā situācijā. Tas jo īpaši attiecas uz mājsaimniecībām ar zemiem un vidēji zemiem ienākumiem, kas lielu daļu savu ienākumu tērē tādiem pamatpakalpojumiem kā enerģija, transports un mājokļi, kā arī uz mikrouzņēmumiem un mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Modelēšanas rezultāti liecina, ka tas, vai vides nodokļi būs progresīvi vai regresīvi, lielā mērā būs atkarīgs no instrumenta struktūras, tostarp, piemēram, no tā, cik lielā mērā ienākuma nodokļa samazināšana vai nodokļu ieņēmumu izmantošana ir vērsta uz zemāku ienākumu guvējiem².

¹ Eiropas Komisija (2019), "*Sustainable growth for all: choices for the future of Social Europe, Employment and Social Developments in Europe 2019*" (Ilgtspējīga izaugsme visiem – izvēles sociālas Eiropas nākotnei; nodarbinātības un sociālās norises Eiropā 2019. gadā), 5. nodaļa, 2019. gada 4. jūlijs, un Eiropas Komisija (2020), "*Leaving no one behind and striving for more: fairness and solidarity in the European social market economy*" (Neatstājot nevienu novārtā un tiecoties panākt vairāk – taisnīgums un solidaritāte Eiropas sociālajā tirgus ekonomikā), "*Employment and Social Developments in Europe 2020*" (Nodarbinātības un sociālās norises Eiropā 2020. gadā), 4.2.2. nodaļa, 2020. gada 15. septembris. Kopējais nabadzības līmenis šajā kontekstā tiek noteikts, izmantojot saskaņoto nabadzības riska līmeņa rādītāju saskaņā ar sociālo rezultātu pārskata rādītājiem un saistīto Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāna 2030. gada pamatmērķi.

² *IEEP (2021), Green taxation and other economic instruments: internalising environmental costs to make the polluter pay.*

- (12) Aprites vērtības saglabāšanas pasākumi, tostarp remonts, atkalizmantošana, pārražošana un servitizācijas uzņēmējdarbības modeļi, var veicināt cenas ziņā pieejamu preču un pakalpojumu ilgtspējīgu pieejamību. Tie arī rada darbvietas un iespējas dažādos prasmju līmeņos, arī attiecībā uz sievietēm, personām ar invaliditāti un neaizsargātās situācijās esošām grupām, un minētajās jomās aktīvi darbojas sociālās ekonomikas struktūras. Veicinot produktu apritīgumu, tiek ievērojami samazinātas oglekļa emisijas, savukārt radītās darbvietas ir ģeogrāfiski tuvu produktiem, kas jāuztur, jāatjauno vai kopīgi jālieto.
- (13) Saskaņā ar jaunākajiem pieejamajiem datiem Savienības statistikā attiecībā uz ienākumiem un dzīves līmeni par 2019./2020. gadu enerģētiskā nabadzība skāra aptuveni 8 % Savienības iedzīvotāju, t. i., vairāk nekā 35 miljonus cilvēku, kuri nespēja uzturēt mājokli pietiekami siltu, turklāt pastāv būtiskas atšķirības starp dalībvalstīm un ienākumu grupām¹. Kopumā Enerģētiskās nabadzības observatorija, pamatojoties uz rādītāju kombināciju, lēš, ka vairāk nekā 50 miljoni mājsaimniecību Savienībā saskaras ar enerģētisko nabadzību². Enerģētiskā nabadzība, ko rada zems ienākumu līmenis, tas, ka liela izmantojamā ienākuma daļa tiek tērēta par enerģiju, un zema energoefektivitāte, jau kādu laiku ir viena no galvenajām Savienības problēmām. Turklāt augstās un svārstīgās enerģijas cenas, ko nosaka vairāki faktori, tostarp tie, kas saistīti ar Krievijas agresīvo karu pret Ukrainu un tai sekojošo Savienības politisko reakciju, palielina enerģētiskās nabadzības risku. Šis nabadzības veids daudzās dalībvalstīs ietekmē ne vien mājsaimniecības ar zemiem ienākumiem, bet arī mājsaimniecības ar vidēji zemiem ienākumiem.

¹ Turklāt līdz pat 6,2 % Savienībā dzīvojošu cilvēku, t. i., vairāk nekā 27 miljoniem cilvēku, ir komunālo pakalpojumu rēķinu nomaksas parādi.

² Eiropas Komisija, *EPOV Annual Report: Addressing Energy Poverty in the European Union: State of Play and Action* (Enerģētiskās nabadzības observatorijas gada ziņojums – Enerģētiskās nabadzības risināšana Eiropas Savienībā: pašreizējais stāvoklis un rīcība), 2019. gads, 6. lpp.

Enerģētiskajai nabadzībai un tās sekām ir vairāk pakļautas arī mājsaimniecības ar lielākām enerģijas patēriņa vajadzībām nekā vidēji, tostarp ģimenes ar bērniem, tostarp vientuļo vecāku ģimenes, personas ar invaliditāti un vecāka gadagājuma cilvēki¹. Enerģētiskā nabadzība īpaši skar arī sievietes, jo īpaši tās, kuras vienas audzina bērnus, un gados vecākas sievietes². Papildus enerģētiskajai nabadzībai aizvien vairāk tiek atzīts arī transporta nabadzības jēdziens, kad atsevišķas iedzīvotāju grupas nespēj izmantot sociāli un materiāli nepieciešamo transporta pakalpojumu līmeni. Ja netiks veikti pareizi papildu pasākumi, lai mazinātu un novērstu enerģētisko un transporta nabadzību, pastāv risks, ka minētie nabadzības veidi var saasināties, jo īpaši emisiju izmaksu internalizācijas dēļ cenu noteikšanas procesā vai pielāgošanās izmaksu dēļ, pārejot uz efektīvākām, zemāku emisiju alternatīvām.

¹ Skatīt ziņojumu, kas tika sagatavots 2016. gada 9. novembrī organizētajā seminārā par enerģētisko nabadzību EP Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas (*ITRE*) vajadzībām.

² Skatīt *Gender perspective on access to energy in the EU* (europa.eu) (Piekluve enerģijai ES dzimumu perspektīvā), Dzimums un enerģija | Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (europa.eu), *GFE-Gender-Issues-Note-Session-6.2.pdf* (oecd.org).

- (14) Sociālā taisnīguma, kohēzijas un solidaritātes principi ir stingri iestrādāti attiecīgo klimata, enerģētikas un vides satvaru izstrādē Savienības līmenī, arī izmantojot principu "piesārņotājs maksā" un kopīgu centienu sadali starp dalībvalstīm, kā arī noteikta apjoma ES ETS kvotu pārdali solidaritātes, izaugsmes un starpsavienojumu mērķiem Savienībā un to izmantošanu Modernizācijas fondam, kas palīdz nodrošināt ievērojamās ieguldījumu vajadzības dalībvalstīs ar zemākiem ienākumiem, lai modernizētu to energosistēmas. Turklāt Savienības enerģētikas tiesību aktos dalībvalstīm ir paredzēti instrumenti, ar kuriem nodrošināt enerģētiski nabadzīgo un neaizsargāto mājsaimniecību patērētāju aizsardzību, vienlaikus novēršot tirgus izkropļojumus. Kaut arī minētie instrumenti palīdz atvieglot zaļo pārkārtošanos, to mērķis ir sniegt līdzekļus nepieciešamās aizsardzības nodrošināšanai vispārīgākā līmenī, kā tas, piemēram, parādīts Komisijas 2021. gada 13. oktobra paziņojumā "Augošās enerģijas cenas: pretdarbības un atbalsta instrumenti" un *REPowerEU* plānā.

- (15) Dalībvalstu rīcībā ir vairāki instrumenti, ar kuriem tās var strukturēt un koordinēt savas darbības, lai nodrošinātu taisnīgu pārkārtošanos. Nacionālajos enerģētikas un klimata plānos (NEKP), kas sagatavoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1999¹, būtu jānovērtē enerģētiskās nabadzības skarto mājsaimniecību skaits un jānorāda pasākumi, kas nepieciešami, lai risinātu enerģētikas pārkārtošanās sociālās un teritoriālās sekas. Teritoriālajos taisnīgas pārkārtošanās plānos (TTPP), kas sagatavoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1056², būtu jānosaka teritorijas, kas ir tiesīgas saņemt Taisnīgas pārkārtošanās fonda atbalstu līdz 2027. gadam. *NextGenerationEU* finansētajos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos (ANP), kas sagatavoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241³, ir noteiktas reformas un ieguldījumi, ar kuriem veicināt zaļo pārkārtošanos, iekļaujošu izaugsmi, sociālo un teritoriālo kohēziju, izturētspēju un nākamās paaudzes perspektīvas, un to īstenošanas termiņš ir līdz 2026. gadam. Dažas taisnīgas pārkārtošanās darbības tiek īstenotas arī citu programmu un iniciatīvu kontekstā, jo īpaši saistībā ar kohēzijas politikas fondiem.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (dokuments attiecas uz EEZ) (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1056 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Taisnīgas pārkārtošanās fondu (OV L 231, 30.6.2021., 1. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu, (OV L 057, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (16) Pamatojoties uz jo īpaši Eiropas zaļā kursa un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principiem un rīcībpolitikām, ir iespējams uzlabot rīcībpolitiku plānošanu visaptverošā un transversālā veidā un nodrošināt izdevumu saskaņošanu Savienības un valstu līmenī. Komisijas 2020. gada 17. septembra paziņojumā "Nacionālo enerģētikas un klimata plānu ES mēroga novērtējums. Kā sekmēt zaļo pārkārtošanos un veicināt ekonomikas atveseļošanu ar integrētiem enerģētikas un klimata plāniem", Komisija, lai gan atzīstot, ka NEKP galīgajās redakcijās ir sniegti daži rādītāji un rīcībpolitikas saistībā ar enerģētisko nabadzību, tomēr secināja, ka tajās ne vienmēr ir skaidri noteiktas prioritātes finansējuma vajadzībām, lai panāktu taisnīgu pārkārtošanos, kā arī prasmju pilnveidei un kvalifikācijas celšanai vai atbalstam darba tirgus pielāgošanai. TTPP būtu jākoncentrējas uz atsevišķām teritorijām, tāpēc ar TTPP nav paredzēts noteikt vispārēju stratēģiju un rīcībpolitikas taisnīgas pārkārtošanās procesam valsts līmenī. Lai gan reformas un ieguldījumi, ko ar tiem atbalsta un palīdz finansēt, ir paredzēti ilgstošas ietekmes radīšanai, gan TTPP, gan ANP ir ierobežoti laika ziņā.

(17) Taisnīga pārkārtošanās uz klimatneitralitāti Savienībā līdz 2050. gadam nodrošinās to, ka neviens netiks atstāts novārtā, jo īpaši darba ņēmēji un mājsaimniecības, ko zaļā pārkārtošanās skars visvairāk, un jo īpaši tie, kas jau ir neaizsargātās situācijās. Tādēļ, kā izklāstīts šajā ieteikumā, dalībvalstīm būtu jāievieš visaptveroši politikas pasākumu kopumi¹, jāstiprina transversāli elementi, kas veicina taisnīgu zaļo pārkārtošanos, un optimāli jāizmanto publiskais un privātais finansējums. Politikas pasākumu kopumos būtu jāņem vērā cilvēki un mājsaimniecības, kurus zaļā pārkārtošanās skārusi visvairāk, jo īpaši darbvieta zaudēšana, kā arī nodarbinātības apstākļu maiņa un/vai jaunas prasības attiecībā uz darba uzdevumiem, kā arī tie, kuri izjūt negatīvu ietekmi uz izmantojamiem ienākumiem, izdevumiem un piekļuvi pamatpakalpojumiem. Politikas pasākumu kopumos kā daļa no visvairāk skartajām grupām jo īpaši, bet ne tikai, būtu jāņem vērā neaizsargātās situācijās esošie cilvēki un mājsaimniecības, jo sevišķi personas, kas ir visvairāk atstumtas no darba tirgus, piemēram, savu prasmju, teritoriālo darba tirgus apstākļu vai citu iezīmju, piemēram, dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ. Turklāt neaizsargātās situācijās var būt cilvēki un mājsaimniecības, kas dzīvo nabadzībā un/vai enerģētiskā nabadzībā vai ir pakļauti nabadzības un/vai enerģētiskās nabadzības riskam, saskaras ar mobilitātes šķēršļiem vai kam pārmērīgu slogu rada mājokļa izmaksas, tostarp mājsaimniecības, kuras vada vientuļie vecāki, kuri biežāk ir sievietes nekā vīrieši. Politikas pasākumu kopumi būtu jāpielāgo vietējiem apstākļiem, ņemot vērā visneaizsargātāko un attālāko Savienības teritoriju, tostarp tālāko reģionu un salu, vajadzības.

¹ Jo īpaši 2021. un 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijas (ASGS), ieteikumi eurozonai 2021. gadam un konkrētām valstīm adresētie ieteikumi.

(18) Aktīvi atbalstot kvalitatīvu nodarbinātību, galvenā uzmanība būtu jāpievērš palīdzībai darba ņēmējiem, darba meklētājiem, jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEETs*), un pašnodarbinātajiem, kurus zaļā pārkārtošanās skar visvairāk. Atbalsts ir jo sevišķi nepieciešams nepietiekami pārstāvētām personām, piemēram, sievietēm, mazkvalificētiem darba ņēmējiem, personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēkiem vai personām ar salīdzinoši zemām spējām pielāgoties pārmaiņām darba tirgū, lai uzlabotu viņu nodarbināmības iespējas un atrastu darbu saskaņā ar Komisijas ieteikumu (ES) 2021/402¹. Tādējādi, pamatojoties uz iepriekšējām politikas pamatnostādnēm, jo īpaši minēto ieteikumu un Padomes Lēmumiem (ES) 2020/1512² un (ES) 2021/1868³, politikas pasākumu kopumos būtu jāiekļauj īpaši pielāgoti pasākumi, ar kuriem atbalstīt darbā pieņemšanas un profesionālo pārmaiņu stimulus, uzņēmējdarbības atbalstu, jo īpaši sievietēm vai personām ar invaliditāti, un kvalitatīvu darbvietu radīšanas pasākumus, jo īpaši mikrouzņēmumiem, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un visvairāk skartajās teritorijās. Šādiem pasākumiem apvienojumā ar pienācīgu Savienības atbalstu var būt arī būtiska nozīme, lai risinātu darba tirgus problēmas, piemēram, tās, kas izriet no Ukrainas bēgļu pieplūduma, jo īpaši visvairāk skartajās dalībvalstīs. Ar tiem būtu arī jāveicina spēkā esošo noteikumu par darba apstākļiem efektīva īstenošana un izpilde, kā arī atbalsts sociāli atbildīgai pārstrukturēšanai saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem un standartiem. Sociālajiem partneriem ir būtiska nozīme, lai dialoga veidā palīdzētu risināt ar zaļo pārkārtošanos saistītās problēmas nodarbinātības un sociālajā jomā.

¹ Komisijas Ieteikums (ES) 2021/402 (2021. gada 4. marts) par iedarbīgu un aktīvu atbalstu nodarbinātībai pēc Covid-19 krīzes (*EASE*) (OV L 80, 8.3.2021., 1. lpp.).

² Padomes Lēmums (ES) 2020/1512 (2020. gada 13. oktobris) par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm (OV L 344, 19.10.2020., 22. lpp.).

³ Padomes Lēmums (ES) 2021/1868 (2021. gada 15. oktobris) par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm (OV L 379, 26.10.2021., 1. lpp.).

(19) Lai nodrošinātu, ka darbaspēkam ir prasmes, kas nepieciešamas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, būtiska ir kvalitatīvas un iekļaujošas izglītības, apmācības un mūžizglītības pieejamība visiem. Tādēļ taisnīgas pārkārtošanās aspekti būtu jāiekļauj valstu prasmju stratēģiju izstrādē un īstenošanā, ņemot vērā priekšlikumus, ko Komisija izteikusi "Prasmju programmā Eiropai"¹, un "Atjauninātajā jaunajā industriālajā stratēģijā"². Svarīgs instruments būs arī prasmju partnerības saskaņā ar Prasmju pilnveides paktu. Jaunākā informācija par darba tirgu un prasmēm, kā arī prognozes, tostarp reģionālā, nozaru un profesiju līmenī, ļauj noteikt un prognozēt attiecīgo profesiju un transversālo prasmju vajadzības, tostarp kā pamats mācību programmu pielāgošanai, lai tās atbilstu prasmju vajadzībām zaļās pārkārtošanās īstenošanai. Profesionālajai izglītībai un apmācībai būtu jāsniedz iespēja jauniešiem un pieaugušajiem, īpašu uzmanību pievēršot sievietēm un mazkvalificētiem darba ņēmējiem, apgūt prasmes, kas vajadzīgas, lai sekmīgi iekļautos zaļās pārkārtošanās procesā, saskaņā ar Padomes Ieteikumu 2020/C 417/01³.

¹ Komisijas 2020. gada 1. jūlija paziņojums "Eiropas Prasmju programma ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai".

² Komisijas 2021. gada 5. maija paziņojums "Jaunās 2020. gada industriālās stratēģijas atjaunināšana: veidojot spēcīgāku vienoto tirgu Eiropas atveseļošanai".

³ Padomes Ieteikums 2020/C 417/01 (2020. gada 24. novembris) par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai (OV C 417, 2.12.2020., 1. lpp.).

Mācekļība un apmaksāta stažēšanās, kas ietver spēcīgus apmācības komponentus, jo īpaši jauniešiem, veicina darba tirgus pāreju, jo īpaši attiecībā uz darbībām, kas sekmē klimata un vides mērķu sasniegšanu, un nozarēs, kurās sevišķi trūkst prasmju. Lai nodrošinātu prasmju pilnveides un pārkvalificēšanās vajadzības, būtu jāveicina lielāka pieaugušo līdzdalība mūžizglītībā, cita starpā dodot iespēju personām meklēt viņu vajadzībām pielāgotas mācības un attiecīgā gadījumā izmantojot īsus, kvalitatīvus kursus par prasmēm, kas saistītas ar zaļo pārkārtošanos, ņemot vērā Padomes Ieteikumu (ES) 2022/...¹⁺, kura mērķis ir atvieglot šādu kursu rezultātu novērtēšanu un atzīšanu.

¹ Padomes Ieteikums (ES) 2022/... (... gada ...) par Eiropas pieeju mikroapliecinājumiem mūžizglītībā un nodarbināmībā (OV ...).

⁺ OV: lūgums ievietot tekstā tā ieteikuma numuru, kas atrodams dokumentā ST 9237/22 un zemsvītras piezīmē – minēta ieteikuma numuru, datumu un OV publikācijas atsauci.

(20) Būtu jāizskata nodokļu un pabalstu sistēmu un sociālās aizsardzības sistēmu struktūra, ņemot vērā īpašās vajadzības, kas izriet no zaļās pārkārtošanās, atspoguļojot arī principu "piesārņotājs maksā" un vajadzību, lai politikas papildu pasākumi neveicinātu subsīdijas fosilā kurināmā un fosilo degvielu patēriņam, neradītu tehnoloģisko iesīksti, kas patērētājiem liktu izmantot konkrētu tehnoloģiju, nemazinātu stimulus ēku renovācijai un siltumenerģijas sistēmu aizstāšanai un nemazinātu stimulus energoefektivitātes pasākumiem kopumā. Dažādu rīcībpolitiku kombinācija var nodrošināt atbalstu visneaizsargātākajām mājražotniecībām un darba ņēmējiem, kurus zaļā pārkārtošanās skārusi visvairāk. Atkarībā no valsts un individuālās situācijas tas varētu ietvert, piemēram, nodokļu novirzīšanu no darbaspēka uz klimata un vides mērķiem, kā paredzēts priekšlikumā pārskatīt Enerģijas nodokļu direktīvu¹, bezdarba shēmu pārskatīšanu un/vai vajadzības gadījumā pagaidu un mērķorientētu tiešu ienākumu atbalstu. Sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp sociālās iekļaušanas rīcībpolitikas, var pārskatīt un attiecīgā gadījumā pielāgot, ņemot vērā zaļo pārkārtošanos, jo īpaši, lai gādātu par ienākumu drošību, jo sevišķi, pārejot no vienas darbavietas uz citu, un lai nodrošinātu pienācīgus sociālos, veselības aizsardzības un aprūpes pakalpojumus, izmantojot atbilstošu sociālo infrastruktūru, jo īpaši visvairāk skartajās teritorijās, piemēram, lauku un attālos reģionos, tādos kā tālākie reģioni, lai novērstu sociālo atstumtību un mazinātu veselības apdraudējumus. Lai novērstu un apkarotu bērnu sociālo atstumtību, ieguldījumi bērnu sociālajā infrastruktūrā ir vērsti uz to, lai bērniem, kam vajadzīga palīdzība, nodrošinātu piekļuvi pamatpakalpojumiem, kā izklāstīts Padomes Ieteikumā (ES) 2021/1004².

¹ Priekšlikums Padomes Direktīvai, kas pārkārto Savienības noteikumus par nodokļu uzlikšanu energoproduktiem un elektroenerģijai (pārstrādāta redakcija), COM(2021) 563 final, paredz šādu nodokļu uzlikšanas energoproduktiem un elektroenerģijai novirzīšanu uz klimata un vides mērķiem.

² Padomes Ieteikums (ES) 2021/1004 (2021. gada 14. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem (OV L 223, 22.6.2021., 14. lpp.).

- (21) Lai iekļaujošā veidā palielinātu fizisko un finansiālo noturību pret klimata pārmaiņu neatgriezenisko ietekmi, ir jāveicina riska apzināšanas, riska samazināšanas un riska pārneses risinājumi, jo īpaši palielinot apdrošināšanas risinājumu pieejamību un ieguldot katastrofu riska pārvaldībā un pielāgošanā, lai mazinātu klimata pārmaiņu fizisko ietekmi, tādējādi samazinot zaudējumus, kā arī klimatisko zaudējumu apdrošinātības deficītu, ņemot vērā mikrouzņēmumus, mazos un vidējos uzņēmumus, kā arī lauku un attālos reģionus, tādus kā tālākie reģioni un salas. Būtu jāstiprina katastrofu riska pārvaldība, arī civilās aizsardzības sistēmas valstu un Savienības līmenī, lai labāk novērstu ar klimatu saistītos satricinājumus, sagatavotos tiem un reaģētu uz tiem.

(22) Ikvienam ir tiesības piekļūt kvalitatīviem pamatpakalpojumiem, tostarp enerģijai, transportam, ūdenim, sanitārijai, finanšu pakalpojumiem un digitālajiem sakariem, un atbalsts vienlīdzīgai piekļuvei šādiem pakalpojumiem būtu jāsniedz tiem, kam tas nepieciešams¹. Turklāt ikvienam, kam tas nepieciešams, būtu jāsniedz piekļuve labas kvalitātes sociālajam mājoklim vai kvalitatīva palīdzība mājokļa nodrošināšanā². Bez tam labumu no principa "energoefektivitāte pirmajā vietā" piemērošanas varētu gūt māsaimniecības ar zemiem un vidējiem ienākumiem, neaizsargāti lietotāji, arī galaizmantotāji, enerģētiskās nabadzības skartie cilvēki vai enerģētiskās nabadzības riskam pakļautie cilvēki un sociālajos mājokļos dzīvojošie cilvēki. Lai novērstu un risinātu enerģētiskās nabadzības pamatcēloņus, papildus enerģijas patērētāju aizsardzībai un iespēju sniegšanai tiem ir vajadzīgi īpaši pasākumi, kas, konkrēti, veicina ieguldījumus, kuri vērsti uz energoefektivitātes uzlabošanu, jo īpaši sociālo mājokļu sektorā. Ierosinātajos Energoefektivitātes direktīvas³ un Ēku energoefektivitātes direktīvas⁴ atjauninājumos, arī paredzēts risināt galvenos ar ekonomiku nesaistītos renovācijas šķēršļus, piemēram, pretrunīgas intereses, tostarp īpašnieku un īrnieku attiecības un kopīpašuma struktūras. Šajā kontekstā īpaša uzmanība būtu jāpievērš sievietēm un konkrētām grupām, kuras pakļautas lielākam enerģētiskās nabadzības riskam, piemēram, personas ar invaliditāti, vientuļie vecāki, vecāka gadagājuma cilvēki, bērni un cilvēki ar rasu vai etnisko piederību minoritātei.

¹ Eiropas sociālo tiesību pīlārs, kuru Eiropas Parlaments, Padome un Komisija svinīgi proklamēja 2017. gada 17. novembrī, 20. princips.

² Eiropas sociālo tiesību pīlārs, kuru Eiropas Parlaments, Padome un Komisija svinīgi proklamēja 2017. gada 17. novembrī, 19.a princips.

³ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par energoefektivitāti (pārstrādāta redakcija), COM(2021) 558 final.

⁴ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par ēku energosniegumu (pārstrādāta redakcija), COM(2021) 802 final.

Jau esošās un jaunās mobilitātes problēmas var risināt, izmantojot atbalsta pasākumus un attīstot nepieciešamo infrastruktūru, piemēram, sabiedrisko transportu. Ilgtspējīgas mobilitātes un dažādu transporta veidu, tostarp privātā un sabiedriskā transporta, pieejamība cenas ziņā, pieklūstamība un drošība ir ļoti svarīga, lai garantētu, ka ikviens gūst labumu no zaļās pārkārtošanās un ir tās daļa. Šajā kontekstā būtiska nozīme ir pilsētu mobilitātei, kā tas atspoguļots arī Komisijas 2021. gada 14. decembra paziņojumā "Jaunais ES pilsētu mobilitātes satvars".

- (23) Attiecībā uz taisnīgu pārkārtošanos īstenojot visu sabiedrību aptverošu pieeju, būtu jāatbalsta politikas pasākumi, kuru pamatā ir politikas veidošanas koordinācija un darbības spēju stiprināšana visos līmeņos un visās attiecīgajās politikas jomās, piešķirot aktīvu lomu arī reģionālajām un vietējām iestādēm. Tā pamatā vajadzētu būt arī sociālo partneru iesaistīšanai visos līmeņos un posmos, kā arī pilsoniskās sabiedrības un ieinteresēto personu efektīvai un produktīvai līdzdalībai. Šāda koordinācija un iesaiste varētu nodrošināt, ka Eiropas zaļā kursa taisnīguma un solidaritātes principi jau no paša sākuma tiek integrēti rīcībpolitikas veidošanā, īstenošanā un uzraudzībā, tādējādi radot pamatu plašam un ilgtermiņa atbalstam iekļaujošām rīcībpolitikām, kas sekmē zaļo pārkārtošanos.
- (24) Lai ieviestu stabilu sociālo un darba tirgus politiku, kas nodrošina taisnīgu un iekļaujošu pārkārtošanos, ļoti svarīga ir pārliecinoša pierādījumu bāze. Šajā nolūkā pakāpeniska definīciju, jēdzienu, klasifikāciju un metodiku saskaņošana un konsekvence, jo īpaši pamatojoties uz Komisijas Ieteikumu (ES) 2020/1563¹, atvieglo novērtējumu veikšanu un to salīdzināmību. Turpmāki pētniecības un inovācijas pasākumi var papildināt zināšanu bāzi, ko var izmantot politiskajā un publiskajā diskursā. Savukārt informācijas apmaiņa ar sabiedrību visā tās daudzveidībā un ar galvenajām ieinteresētajām personām, piemēram, par izvērtēšanas, prognozēšanas un uzraudzības pasākumu rezultātiem, var veicināt rīcībpolitikas veidošanu un līdzatbildību.

¹ Komisijas Ieteikums (ES) 2020/1563 (2020. gada 14. oktobris) par enerģētisko nabadzību (OV L 357, 27.10.2020., 35. lpp.).

- (25) Lai novērtētu klimata pārmaiņu politikas ietekmi uz nodarbinātību un sociālo jomu, kā arī distributīvo ietekmi, jo īpaši ir vajadzīgi pienācīgi detalizēti un kvalitatīvi pēc dzimuma sadalīti dati un rādītāji. Šādi dati un rādītāji pašlaik nav pilnībā pieejami. Piemēram, lai gan ir panākts zināms progress saistībā ar enerģētiskās nabadzības noteikšanu, transporta nabadzības novērtēšanas rādītājus varētu izstrādāt atbilstoši valstu apstākļiem. Uzraudzību un izvērtēšanu var stiprināt ar vairākiem pasākumiem, koncentrējoties uz rādītājiem, rezultātu pārskatiem, kā arī nelieliem izmēģinājuma projektiem un politikas eksperimentiem. Pasākumus būtu jāizstrādā, balstoties uz esošajiem rezultātu pārskatiem, piemēram, sociālo rezultātu pārskatu un Eiropas zaļā kursa rezultātu pārskatu, kuros ir iekļauta attiecīga informācija par konkrētiem taisnīgas pārkārtošanās politikas aspektiem, vai arī no tiem iedvesmojoties.

(26) Ņemot vērā ievērojamās ieguldījumu vajadzības, kas izriet no zaļās pārkārtošanās, īpaši svarīga ir optimāla un efektīva publiskā un privātā finansējuma izmantošana, visu pieejamo resursu mobilizēšana un to efektīva izlietošana. Savienības līmenī attiecīgās darbības atbalsta no Savienības budžeta un ar instrumentu *NextGenerationEU*. Tās tiks īstenotas saskaņā ar Atvēršanas un noturības mehānismu (ANM), Taisnīgas pārkārtošanās mehānismu (TPM), tostarp Taisnīgas pārkārtošanās fondu (TPF), Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+), Eiropas Reģionālās attīstības fondu (*ERAF*), Kohēzijas fondu, Atvēršanas palīdzību kohēzijai un Eiropas teritorijām (*REACT-EU*), "Erasmus+" un Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu darbu zaudējušiem darba ņēmējiem (EGF), programmu "LIFE", pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", Modernizācijas fondu un Inovāciju fondu¹ un kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) fondiem. Turklāt Komisija atbalsta dalībvalstis ar tehniskā atbalsta instrumenta starpniecību, sniedzot pielāgotas tehniskās zināšanas, lai izstrādātu un īstenotu reformas, tostarp tās, kas veicina taisnīgu pārkārtošanos uz oglekļneitralitāti.

¹ Ārpus Savienības budžeta un instrumenta *NextGenerationEU*.

- (27) Eiropas pusgads ir Savienības ekonomikas un nodarbinātības politikas koordinācijas satvars. Tas turpinās pildīt šo lomu atveseļošanas posmā un zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanā, balstoties uz četrām konkurētspējīgas ilgtspējas dimensijām un atbalstot ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu. Eiropas pusgada ietvaros Komisija cieši uzraudzīs sociālekonomiskos rezultātus un ietekmi un vajadzības gadījumā ierosinās konkrētām valstīm adresētus ieteikumus, lai nodrošinātu, ka neviens netiek atstāts novārtā. Prioritāte tiks piešķirta papildināmībai ar pasākumiem, kas tiek atbalstīti saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu. Tāpēc šā ieteikuma uzraudzība attiecīgā gadījumā tiks veikta saistībā ar Eiropas pusgadu, tostarp attiecīgo komiteju ietvaros to attiecīgajās kompetences jomās, pamatojoties uz atbilstošiem novērtējumiem, politikas ietekmes izvērtējumiem un šajā ieteikumā sniegto norādījumu īstenošanas gaitu. Uzraudzības kārtība neradīs dalībvalstīm nevajadzīgu administratīvo slogu.
- (28) Turklāt, sagatavojot savu NEKP projektus un galīgos atjauninājumus attiecīgi 2023. un 2024. gadā saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 14. pantu, dalībvalstīm būtu jāizmanto šis ieteikums, lai apsvērtu nodarbinātības, sociālās un distributīvās ietekmes novērtējumu un taisnīgas pārkārtošanās aspektu iekļaušanu visās piecās enerģētikas savienības dimensijās un papildus uzlabotu politikas pasākumus minētās ietekmes novēršanai, īpašu uzmanību pievēršot enerģētiskajai nabadzībai.

- (29) Turklāt šā ieteikuma īstenošanas uzraudzībā var izmantot esošos pierādījumus saistībā ar izveidotajiem daudzpusējas uzraudzības procesiem, piemēram, Eiropas pusgadu. Padome vai Komisija var lūgt Nodarbinātības komiteju un Sociālās aizsardzības komiteju attiecīgi saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 150. un 160. pantu un sadarbībā ar citām attiecīgām komitejām, jo īpaši Ekonomikas politikas komiteju, savā attiecīgajā kompetences jomā pārbaudīt šā ieteikuma īstenošanu, pamatojoties uz atbilstīgiem Komisijas ziņojumiem un citiem daudzpusējas uzraudzības rīkiem. Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija strādā arī pie tā, lai uzlabotu pēc dzimuma sadalītu datu pieejamību ar mērķi atjaunināt un izmantot esošās sistēmas un metodiskos norādījumus, tostarp enerģētiskās un transporta nabadzības un nevienlīdzības vides jomā noteikšanai, kā arī politikas pasākumu efektivitātes un faktiskās ietekmes izvērtēšanai,

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

MĒRĶIS

- 1) Saskaņā ar Eiropas zaļā kursa un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principiem šā ieteikuma mērķis ir nodrošināt, ka Savienības pārkārtošanās uz klimatneitrālu un vides ziņā ilgtspējīgu ekonomiku līdz 2050. gadam ir taisnīga un nevienu neatstāj novārtā.
- 2) Šajā nolūkā dalībvalstis tiek aicinātas ciešā sadarbībā ar attiecīgajiem sociālajiem partneriem pieņemt un īstenot visaptverošus un saskaņotus politikas pasākumu kopumus, ar kuriem risināt nodarbinātības un sociālos aspektus, lai veicinātu taisnīgu pārkārtošanos visās politikas jomās, jo īpaši saistībā ar klimata, enerģētikas un vides politiku, kā arī lai optimāli izmantotu publisko un privāto finansējumu.

DEFINĪCIJAS

- 3) Šajā ieteikumā piemēro šādas definīcijas:
 - a) "Zaļā pārkārtošanās" ir Savienības ekonomikas un sabiedrības pārkārtošanās virzībā uz klimata un vides mērķu sasniegšanu, galvenokārt izmantojot rīcībpolitikas un ieguldījumus, saskaņā ar Eiropas Klimata tiesību aktu, kurā noteikts pienākums līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti, kā arī saskaņā ar Eiropas zaļo kursu un starptautiskajām saistībām, tostarp Parīzes nolīgumu, citiem daudzpusējiem vides nolīgumiem un ilgtspējīgas attīstības mērķiem.

- b) "Klimata un vides mērķi" ir seši mērķi, kas noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2020/852¹, proti: klimata pārmaiņu mazināšana; pielāgošanās klimata pārmaiņām; ilgtspējīga ūdens un jūras resursu izmantošana un aizsardzība; pāreja uz aprites ekonomiku; piesārņojuma novēršana un kontrole; bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana.
- c) "Cilvēki un mājsaimniecības, ko visvairāk skārusi zaļā pārkārtošanās" ir subjekti, kuru faktiskā piekļuve kvalitatīvai nodarbinātībai, tostarp pašnodarbinātībai, un/vai izglītībai un mācībām, un/vai pienācīgam dzīves līmenim un pamatpakalpojumiem ir būtiski ierobežota, vai pastāv risks, ka tā var tikt būtiski ierobežota kā zaļās pārkārtošanās tiešas vai netiešas sekas.
- d) "Neaizsargātās situācijās esoši cilvēki un mājsaimniecības" ir subjekti, kas neatkarīgi no zaļās pārkārtošanās saskaras vai ir pakļauti riskam saskarties ar situāciju, kurā ir ierobežota piekļuve kvalitatīvai nodarbinātībai, tostarp pašnodarbinātībai, un/vai izglītībai un mācībām, un/vai pienācīgam dzīves līmenim un pamatpakalpojumiem, kas liecina par zemām spējām pielāgoties zaļās pārkārtošanās sekām.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.) ("Taksonomijas regula") paredz vienotu ilgtspējīgu saimniecisko darbību klasifikācijas sistēmu.

- e) "Mikrouzņēmumi, mazie un vidējie uzņēmumi" ir uzņēmumi, kuros strādā mazāk par 250 personām, tostarp individuālie pašnodarbinātie, un kuru gada apgrozījums nepārsniedz 50 miljonus EUR un/vai gada bilance kopumā nepārsniedz 43 miljonus EUR, ko aprēķina saskaņā ar Komisijas Regulas (ES) Nr. 651/2014¹ I pielikuma 3.–6. pantu.
- f) "Enerģētiskā nabadzība" ir mājsaimniecības nespēja piekļūt pamata energopakalpojumiem, kas nodrošina pienācīgu dzīves un veselības līmeni, tostarp pienācīgai siltumapgādei, dzesēšanai, apgaismojumam un enerģijai iekārtu darbināšanai, ņemot vērā attiecīgās valsts kontekstu, esošo sociālo politiku un citas attiecīgās politikas jomas²; šajā ieteikumā ietvertā jēdziena "enerģētiskā nabadzība" definīcija tiks piemērota, ja vien Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2012/27/ES³, kas Komisijas 2021. gada 14. jūlija priekšlikuma⁴ rezultātā var tikt grozīta vai aizstāta, nebūs ietverta cita šā jēdziena definīcija, un tādā gadījumā minētā definīcija tiks piemērota šā ieteikuma vajadzībām.

¹ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp.).

² Lai gan jēdziena "ne aizsargāti patērētāji" definēšana ir atstāta dalībvalstu ziņā, saskaņā ar Komisijas Ieteikumu par enerģētisko nabadzību, C/2020/9600 final (OV L 357, 27.10.2020., 35. lpp.) tas ietver mājsaimniecības, kas nespēj pienācīgi apsildīt vai dzesēt savu mājokli un/vai kurām ir komunālo pakalpojumu rēķinu parādi.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES (2012. gada 25. oktobris) par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

⁴ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par energoefektivitāti (pārstrādāta redakcija), COM(2021) 558 final.

- g) "Pamatpakalpojumi" ir kvalitatīvi pakalpojumi, tostarp ūdensapgāde, sanitārija, energoapgāde, transports un mobilitāte, finanšu pakalpojumi un digitālie sakari; saskaņā ar Eiropas Sociālo tiesību pīlāra 20. principu tiem cilvēkiem, kuriem tas nepieciešams, būtu jānodrošina atbalsts piekļuvei šādiem pakalpojumiem, kā arī jāpiedāvā iespējas ietaupīt, citstarp ar atkalizmantošanas, remonta, ziedošanas un koplietošanas pakalpojumiem.
- h) "Politikas pasākumu kopums" ir visaptverošs un saskaņots politikas pasākumu kopums, kas nodarbinātības, prasmju un sociālo politiku integrē klimata, enerģētikas, transporta, vides un citās zaļās pārkārtošanās rīcībpolitikās, izmantojot labi koordinētu starpnozarju pieeju, kuras pamatā ir viena vai vairākas valsts stratēģijas un/vai rīcības plāni, un saistībā ar ko vajadzības gadījumā izmanto Savienības un valsts līmeņa koordinācijas un pārvaldības mehānismus.

TAISNĪGAS ZAĻĀS PĀRKĀRTOŠANĀS POLITIKAS PASĀKUMU KOPUMI

- 4) Lai taisnīgas pārkārtošanās procesā aktīvi atbalstītu kvalitatīvu nodarbinātību un ņemtu vērā Ieteikumu (ES) 2021/402, dalībvalstis tiek mudinātas ciešā sadarbībā ar sociālajiem partneriem apsvērt turpmāk uzskaitītos pasākumus, lai atbalstītu cilvēkus, kurus visvairāk skārusi zaļā pārkārtošanās, jo īpaši neaizsargātās situācijās esošus cilvēkus, un, ja nepieciešams, izmantojot nodarbinātības vai pašnodarbinātības iespējas, palīdzētu viņiem pāriet uz tādiem saimnieciskās darbības veidiem, kas sekmē klimata un vides mērķu sasniegšanu:
- a) efektīvi atbalstīt piekļuvi kvalitatīvai nodarbinātībai un tās saglabāšanu, jo īpaši izmantojot nodarbinātības dienestus, tostarp īpaši pielāgotu palīdzību darba meklēšanā un mācību kursus, kas attiecīgā gadījumā ir vērsti arī uz zaļajām un digitālajām prasmēm; apsvērt arī labi izstrādātas, mērķorientētas un laika ziņā ierobežotas nodarbinātības programmas, kas ar mācību palīdzību sagatavo atbalsta saņēmējus, jo īpaši personas no nepietiekami pārstāvētām grupām un neaizsargātās situācijās esošus cilvēkus, turpmākai dalībai darba tirgū;

- b) efektīvi izmantot mērķorientētus un labi izstrādātus darbā pieņemšanas un profesionālo pārmaiņu stimulus, apsverot arī algu un darbā pieņemšanas subsīdiju un ar sociālās apdrošināšanas iemaksām saistītu stimulu pienācīgu izmantošanu, lai darba tirgū veicinātu pāreju no vienas nozares uz citu un darbaspēka mobilitāti starp reģioniem un valstīm, ņemot vērā zaļās pārkārtošanās radītās iespējas un izaicinājumus;
- c) veicināt uzņēmējdarbību, tostarp uzņēmumus un visas citas sociālās ekonomikas struktūras¹, jo īpaši reģionos, kas saskaras ar pārkārtošanās problēmām, un attiecīgā gadījumā nozarēs, kas veicina klimata un vides mērķu sasniegšanu, piemēram, aprites ekonomikā, īpašu uzmanību pievēršot sieviešu uzņēmējdarbībai; atbalstam būtu jāapvieno finansiāli pasākumi, tostarp dotācijas, aizdevumi vai pašu kapitāls, un nefinansiāli pasākumi, tostarp apmācība un konsultāciju pakalpojumi, kas pielāgoti katram uzņēmuma dzīves cikla posmam, īpašu uzmanību pievēršot izpratnes veicināšanas pasākumiem; atbalstam vajadzētu būt iekļaujošam un pieejamam nepietiekami pārstāvētām un nelabvēlīgā situācijā esošām grupām;

¹ Komisijas 2021. gada 9. decembra paziņojums "Ekonomikas, kas darbojas cilvēku labā, veidošana. Rīcības plāns sociālajai ekonomikai".

- d) stimulēt kvalitatīvu darbvietu radīšanu, jo īpaši teritorijās, kuras visvairāk skārusi zaļā pārkārtošanās, un – attiecīgā gadījumā – nozarēs, kas veicina klimata un vides mērķu sasniegšanu, piemēram, aprites ekonomikā, atvieglojot mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu (jo īpaši to, kas veicina klimata un vides mērķu sasniegšanu) piekļuvi finansējumam un tirgiem, lai veicinātu konkurētspēju, inovāciju un kvalitatīvu nodarbinātību visā vienotajā tirgū, tostarp valsts un vietējā kontekstā stratēģiski svarīgās nozarēs un ekosistēmās;
- e) analizēt zaļās pārkārtošanās ietekmi uz darba aizsardzību un attiecīgi veicināt pasākumus, lai novērstu jaunus riskus vai esošo risku iespējamu pasliktināšanos, ņemot vērā Komisijas 2021. gada 28. jūnija paziņojumu "ES stratēģiskais satvars par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.–2027. gadam. Darba aizsardzība mainīgā darba pasaulē";
- f) nodrošināt spēkā esošo noteikumu par darba apstākļiem efektīvu īstenošanu un izpildi, jo īpaši attiecībā uz darba aizsardzību, darba organizāciju un darba ņēmēju iesaistīšanu, lai nodrošinātu taisnīgus darba apstākļus un darbvietu kvalitāti pārkārtošanās posmā, tostarp saimnieciskās darbībās, kas veicina klimata un vides mērķu sasniegšanu;

- g) veicināt sociāli atbildīgas publiskā iepirkuma prakses izmantošanu¹, tostarp izmantojot sociālus līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijus, kas rada iespējas cilvēkiem, kurus visvairāk skārusi zaļā pārkārtošanās, vienlaikus veicinot arī zaļo līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriju izmantošanu;
- h) nodrošināt visu līmeņu darba ņēmēju un viņu pārstāvju pilnīgu un jēgpilnu iesaisti, tostarp informēšanu un konsultācijas, attiecībā uz pārmaiņu prognozēšanu un pārstrukturēšanās procesu, tostarp ar zaļo pārkārtošanos saistīto procesu, pārvaldību saskaņā ar Komisijas 2013. gada 13. decembra paziņojumu "ES kvalitātes sistēma pārmaiņu un pārstrukturēšanās prognozēšanai".

¹ Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/882 (2019. gada 17. aprīlis) par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām (OV L 151, 7.6.2019., 70. lpp.) un Komisijas paziņojumu "Sociāls iepirkums – rokasgrāmata sociālo apsvērumu ietveršanai publiskajos iepirkumos (2. izdevums)" (OV C 237, 18.6.2021., 1. lpp.).

- 5) Lai nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai, cenas ziņā pieejamai un iekļaujošai izglītībai, mācībām un mūžizglītībai, kā arī vienlīdzīgas iespējas, arī nolūkā stiprināt dzimumu līdztiesību, dalībvalstis tiek mudinātas apsvērt turpmāk uzskaitītos pasākumus, kas īstenojami ciešā sadarbībā ar sociālajiem partneriem, vienlaikus ievērojot to autonomiju, jo īpaši lai atbalstītu cilvēkus un mājsaimniecības, kurus visvairāk skārusi zaļā pārkārtošanās, it sevišķi neaizsargātās situācijās esošos:
- a) integrēt zaļās pārkārtošanās nodarbinātības un sociālos aspektus, tostarp potenciālo darbaspēka trūkumu, tādu attiecīgu valsts stratēģiju izstrādē un īstenošanā, kuras pievēršas izaicinājumiem, kas saistīti ar prasmēm, piemēram, saskaņā ar Prasmju programmu Eiropai, un atbalstīt ieinteresēto personu partnerību izveidi un koordinēt tās, tostarp saskaņā ar Prasmju paktu, jo īpaši nodrošinot, ka prasmes ir galvenais elements kopīgi veidotajos pārkārtošanās ceļos attiecīgajām rūpniecības ekosistēmām, kas veicina klimata un vides mērķu sasniegšanu;
 - b) sagatavot jaunāko informāciju par darba tirgu un prasmēm, kā arī prognozes, nosakot un prognozējot attiecīgo profesiju un transversālo prasmju vajadzības. Izmantot esošos instrumentus un iniciatīvas, tostarp sociālo partneru un attiecīgo ieinteresēto personu zināšanas un sadarbību ar tiem; apsvērt iespēju pielāgot izglītības un mācību programmas zaļās pārkārtošanās vajadzībām saskaņā ar valsts un reģionālajiem apstākļiem un attiecīgi nodrošināt ievirzi un konsultācijas un profesionālo orientāciju;

- c) nodrošināt kvalitatīvu, piekļūstamu, cenas ziņā pieejamu un iekļaujošu sākotnējo izglītību un mācības, tostarp profesionālo izglītību un mācības, kas izglītojamajiem nodrošina prasmes un iemaņas, kuras ir būtiskas zaļās pārkārtošanās procesam. Ilgtspēju sekmējoša izglītība, tostarp zinātne, tehnoloģija, inženierzinātnes un matemātika (*STEM*), starpdisciplinārās pieejas un digitālās prasmes attiecīgā gadījumā būtu jāapsver un jāveicina kā mācību programmu un izglītības un mācību programmu neatņemama sastāvdaļa; veikt konkrētus pasākumus, lai piesaistītu personas ar invaliditāti, sievietes, mazkvalificētus cilvēkus un citas grupas, kas pašlaik nav pietiekami pārstāvētas attiecīgajās profesionālajās jomās, un lai veicinātu viņu karjeru;
- d) ieviest vai stiprināt atbalsta shēmas mācekļībai un, ja iespējams, apmaksātai kvalitatīvai stažēšanās praksei un "ēnošanas" darbā shēmas ar spēcīgu apmācības komponentu, jo īpaši mikrouzņēmumos, mazajos un vidējos uzņēmumos, tostarp tajos, kas veicina klimata un vides mērķu sasniegšanu, un nozarēs, kurās sevišķi trūkst prasmju, piemēram, būvniecības un IKT nozarēs. Šādām shēmām būtu jāpiemēro valsts vai reģionālā uzraudzība un izvērtēšana, kā arī jānodrošina darbvietu kvalitāte, ņemot vērā Padomes Ieteikumus 2018/C 153/01¹ un 2014/C 88/01²;

¹ Padomes Ieteikums 2018/C 153/01 (2018. gada 15. marts) par Eiropas satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai (OV C 153, 2.5.2018., 1. lpp.).

² Padomes Ieteikums 2014/C 88/01 (2014. gada 10. marts) par stažēšanās kvalitātes sistēmu (OV C 88, 27.3.2014., 1. lpp.).

- e) palielināt pieaugušo līdzdalību apmācībā visā darba dzīves laikā atbilstoši prasmju pilnveides un pārkvalificēšanās vajadzībām saistībā ar zaļo pārkārtošanos, nodrošinot, ka ir pieejams atbalsts apmācībai darbvietās, profesionālajai pārejai un transversālajām prasmēm, jo īpaši, lai atvieglotu pārorientēšanos uz nozarēm un saimnieciskām darbībām, kurās paredzama izaugsme; dot cilvēkiem iespēju meklēt viņu vajadzībām pielāgotu apmācību, cita starpā izmantojot īsus, kvalitatīvus kursus par prasmēm, kas saistītas ar zaļo pārkārtošanos; šajā nolūkā apsvērt piekļuves nodrošināšanu apmaksātam mācību atvaļinājumam un profesionālajai orientācijai, kā arī iespēju izveidot individuālus mācību kontus, ņemot vērā Padomes Ieteikumu (ES) 2022/...¹⁺, un atbalstīt īsu, kvalitatīvu un plaši atzītu kursu izstrādi, ņemot vērā Padomes Ieteikumu (ES) 2022/...²⁺⁺.

¹ Padomes Ieteikums (ES) 2022/... (... gada ...) par individuālajiem mācību kontiem (OV ...).

⁺ OV: lūgums ievietot tekstā tā ieteikuma numuru, kas atrodams dokumentā ST 8944/22 un zemsvītras piezīmē – minētā ieteikuma numuru, datumu un OV publikācijas atsauci.

² Padomes Ieteikums (ES) 2022/... (... gada ...) par Eiropas pieeju mikroapliecinājumiem mūžizglītībā un nodarbināmībā (OV ...).

⁺⁺ OV: lūgums ievietot tekstā tā ieteikuma numuru, kas atrodams dokumentā ST 9237/22 un zemsvītras piezīmē – minētā ieteikuma numuru, datumu un OV publikācijas atsauci.

- 6) Lai nodrošinātu, ka zaļās pārkārtošanās kontekstā nodokļu un pabalstu sistēmas un sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp sociālās iekļaušanas rīcībpolitikas, vienmēr ir taisnīgas, un attiecīgā gadījumā ņemot vērā Padomes Ieteikumu 2019/C 387/01¹, dalībvalstis tiek aicinātas apsvērt turpmāk minētos pasākumus ar mērķi atbalstīt cilvēkus un māsājniecības, ko zaļā pārkārtošanās skārusi visvairāk, jo īpaši neaizsargātās situācijās esošos, lai atbalstītu statusa maiņu darba tirgū, tostarp pāreju uz tādu saimniecisko darbību, kas sekmē klimata un vides mērķu sasniegšanu, novērstu un mazinātu enerģētisko un transporta nabadzību atbilstoši valsts apstākļiem un mazinātu politikas pasākumu regresīvo ietekmi:
- a) novērtēt un vajadzības gadījumā pielāgot nodokļu sistēmas, ņemot vērā problēmas, ko rada pārkārtošanās uz klimatneitralitāti, jo īpaši novirzot nodokļu slogu no darbaspēka un samazinot nodokļu slogu zemu un vidēju ienākumu grupām uz citiem avotiem, kas veicina klimata un vides mērķu sasniegšanu, novēršot un mazinot regresīvo ietekmi, saglabājot tiešo nodokļu progresīvo raksturu un nodrošinot finansējumu atbilstoši sociālās aizsardzības un ieguldījumu pasākumiem, jo īpaši tiem, kas vērsti uz zaļo pārkārtošanos;

¹ Padomes Ieteikums 2019/C 387/01 (2019. gada 8. novembris) par darbinieku un pašnodarbināto personu piekļuvi sociālajai aizsardzībai (OV C 387, 15.11.2019., 1. lpp.).

- b) pārskatīt un attiecīgā gadījumā pielāgot sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp sociālās iekļaušanas rīcībpolitikas, ņemot vērā nodarbinātības, sociālās un veselības aizsardzības problēmas, ko rada zaļā pārkārtošanās; šajā nolūkā apsvērt, kā vislabāk nodrošināt pienācīgu ienākumu drošību, tostarp izmantojot inovatīvas programmas pārejai no vienas darbavietas uz citu, bezdarbnieku pabalstus un minimālo ienākumu sistēmas, un kā tās vislabāk pielāgot vajadzībām, kas izriet no zaļās pārkārtošanās; nodrošināt arī augstas kvalitātes, cenas ziņā pieejamu un piekļūstamu sociālo, veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu sniegšanu, jo īpaši cilvēkiem un mājsaimniecībām, ko visvairāk skārusi zaļā pārkārtošanās, jo sevišķi ieguldot līdzekļus bērnu aprūpes, ilgtermiņa aprūpes un veselības aprūpes sociālajā infrastruktūrā;
- c) vajadzības gadījumā un papildinot 7. punkta a) apakšpunktā izklāstītos pasākumus, kamēr tie tiek īstenoti, nodrošināt mērķorientētu un īslaicīgu tiešu ienākumu atbalstu, jo īpaši neaizsargātās situācijās esošiem cilvēkiem un mājsaimniecībām, lai mazinātu ar ienākumiem un cenām saistītas nelabvēlīgas sekas, kas būtu saistīts arī ar uzlabotiem stimuliem steidzami sasniegt nepieciešamos klimata un vides mērķus, vienlaikus saglabājot cenu signālus, kas atbalsta zaļo pārkārtošanos; šajā nolūkā nodrošināt, ka minētajiem pasākumiem ir pieejams pienācīgs finansējums, tostarp, uzlabojot publisko izdevumu kvalitāti, optimāli izmantojot attiecīgos Savienības fondus un izmantojot budžeta resursus, ko cita starpā rada enerģijas un vides nodokļi un ES ETS;

- d) uzlabot riska apzināšanos, riska samazināšanu un riska pārneses risinājumus attiecībā uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem, jo īpaši mikrouzņēmumiem, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, tostarp nodrošinot piekļuvi apdrošināšanas risinājumiem un to pieejamību cenas ziņā, jo īpaši neaizsargātās situācijās esošiem cilvēkiem un mājsaimniecībām.
- 7) Lai cilvēkiem un mājsaimniecībām, ko visvairāk skārusi zaļā pārkārtošanās, jo īpaši neaizsargātās situācijās esošiem un tādiem, kas dzīvo reģionos, kuri saskaras ar pārkārtošanās izaicinājumiem, nodrošinātu piekļuvi pieejamiem pamatpakalpojumiem un mājokļiem, dalībvalstis tiek aicinātas apsvērt šādus pasākumus:
- a) mobilizēt publisko un privāto finansiālo atbalstu un nodrošināt stimulus privātiem ieguldījumiem atjaunīgajos energoresursos un energoefektivitātē, papildinot to ar konsultācijām patērētājiem par to, kā labāk pārvaldīt enerģijas patēriņu un pieņemt informētus lēmumus par enerģijas taupīšanu, lai samazinātu to enerģijas rēķinus, īpaši pievēršoties neaizsargātām mājsaimniecībām un kopienām; šajā nolūkā nodrošināt, ka minētajiem pasākumiem ir pieejams pienācīgs finansējums, tostarp, uzlabojot publisko izdevumu kvalitāti, optimāli izmantojot attiecīgos Savienības fondus un izmantojot budžeta resursus, ko cita starpā rada enerģijas un vides nodokļi un ieņēmumi no ES ETS;

- b) novērst un mazināt enerģētisko nabadzību, veicinot un īstenojot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, tostarp publiskos un privātos ieguldījumus mājokļos, lai stimulētu renovāciju, arī sociālo mājokļu sektorā¹; šajā nolūkā nodrošināt labi izstrādātus stimulus, dotācijas un aizdevumus, kā arī attiecīgas konsultācijas – arī mikrouzņēmumiem, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem –, vienlaikus pievēršot pienācīgu uzmanību stimuliem, jo īpaši īpašnieku un īrnieku vidū, un mājokļu izmaksu attīstībai, jo sevišķi neaizsargātās situācijās esošām mājsaimniecībām;
- c) radīt iespējas enerģijas patērētājiem, tostarp mājsaimniecībām neaizsargātās situācijās, attīstot turpmāku pašapgādi, izmantojot individuālus atjaunīgās enerģijas risinājumus, kā arī citus pakalpojumus, ko sniedz iedzīvotāju un atjaunīgās enerģijas energokopienas², vienlaikus īstenojot izglītojošus pasākumus un kampaņas, īpašu uzmanību pievēršot neaizsargātās situācijās esošiem cilvēkiem un patērētājiem, kas dzīvo lauku un attālos reģionos, tostarp tālākos reģionos, un salās;

¹ Saskaņā ar Komisijas 2022. gada 18. februāra paziņojumu "Pamatnostādnes par valsts atbalstu klimata, vides aizsardzības un enerģētikas pasākumiem (2022)", ja piemērojams.

² "Iedzīvotāju energokopiena" ir definēta 2. panta 11) punktā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (OV L 158, 14.6.2019., 125. lpp.).

- d) novērst un risināt mobilitātes un transporta problēmas un šķēršļus neaizsargātās situācijās esošām mājāsaimniecībām, jo īpaši attālos un lauku reģionos, kā arī reģionos ar zemiem ienākumiem, tostarp tālākos reģionos un salās, un pilsētās, izmantojot atbilstošus politikas un atbalsta pasākumus un attīstot infrastruktūru, kas nepieciešama, lai uzlabotu savienojamības pamatsistēmu, nodrošinot piekļuvi izglītībai, mācībām, veselības aprūpei, kvalitatīvai nodarbinātībai un sociālās līdzdalības iespējām; jo īpaši nodrošināt sabiedriskā transporta ar zemām emisijām pieejamību, tostarp biežumu, un vajadzības gadījumā veicināt ilgtspējīgu privātā transporta veidu¹ izmantošanu, īpašu uzmanību pievēršot pieejamībai izmaksu ziņā, piekļūstamībai un drošībai;
- e) atvieglot piekļuvi ilgtspējīgam patēriņam, tostarp uzturam, sevišķi neaizsargātās situācijās esošiem cilvēkiem un mājāsaimniecībām un jo īpaši bērniem, un veicināt izmaksu ietaupījuma iespējas, kas saistītas ar aprites ekonomiku; šajā nolūkā nodrošināt efektīvus stimulus un instrumentus, piemēram, sociālās inovācijas pasākumus un vietējās iniciatīvas, atbalstīt atkalizmantošanas, remonta, reciklēšanas, ziedošanas un koplietošanas shēmas, tostarp, izmantojot sociālās ekonomikas struktūras, kā arī visos izglītības un mācību līmeņos un veidos veicināt visu vecumu izglītojamo izglītošanu un izpratnes uzlabošanu par vidisko ilgtspēju.

¹ Komisijas 2020. gada 9. decembra paziņojums "Ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģija – Eiropas transporta virzība uz nākotni".

POLITIKAS PASĀKUMU, AR KO ATBALSTA TAISNĪGU ZAĻO PĀRKĀRTOŠANOS,
TRANSVERSĀLIE ELEMENTI

- 8) Lai veicinātu zaļo pārkārtošanos iekļaujošā un demokrātiskā veidā, jau no paša sākuma visos politikas veidošanas līmeņos integrējot taisnīgas pārkārtošanās mērķus un nodrošinot efektīvu, visu sabiedrību aptverošu pieeju taisnīgas pārkārtošanās rīcībpolitikām, dalībvalstis tiek aicinātas:
- a) koordinēt politikas veidošanu visos līmeņos un visās attiecīgajās politikas jomās, tostarp pētniecības un inovācijas jomā, lai izveidotu integrētu un stimulējošu politikas satvaru, kurā pienācīga uzmanība tiek pievērsta distributīvajai ietekmei, kā arī pozitīvām un negatīvām eksternalitātēm, tostarp pārrobežu reģionos, un, ja iespējams, integrētas atbilstīgas un sistemātiskas izvērtēšanas stratēģijas, tostarp *ex-ante* un *ex-post* novērtējumus;
 - b) mudināt reģionālās un vietējās pašvaldības aktīvi piedalīties taisnīgas pārkārtošanās politikas izstrādē, īstenošanā un uzraudzībā, ņemot vērā to tuvumu iedzīvotājiem un vietējiem uzņēmumiem;

- c) visos šajā ieteikumā paredzētajos politikas veidošanas un īstenošanas posmos aktīvi iesaistīt sociālos partnerus valsts, reģionālā un vietējā līmenī, vienlaikus ievērojot to autonomiju, tostarp, attiecīgā gadījumā izmantojot sociālo dialogu un kolektīvas sarunas; turklāt arī turpmāk veicināt sociālo partneru pilnīgu iesaistīšanu rūpniecības ekosistēmu pārkārtošanas plānu izstrādē un īstenošanā saskaņā ar Atjaunināto jauno industriālo stratēģiju;
- d) nodrošināt iespējas un spējas iedzīvotājiem, jo īpaši sievietēm, kā arī pilsoniskajai sabiedrībai un ieinteresētajām personām, tostarp organizācijām, kas pārstāv neizsargātās situācijās esošus cilvēkus, arī personas ar invaliditāti, jauniešus un bērnus, un kas aicina steidzami rīkoties klimata jomā, un sociālās ekonomikas dalībniekiem, tostarp ar "Eiropas Klimata pakta"¹ starpniecību, lai tie varētu piedalīties lēmumu pieņemšanā, politikas veidošanā un īstenošanā, izmantojot arī jaunus līdzdalības modeļus, kuros iesaistīti neizsargātās situācijās esoši cilvēki;
- e) stiprināt attiecīgo valstu dienestu darbības spējas, lai tie varētu sniegt efektīvus norādījumus un atbalstu taisnīgas pārkārtošanās politikas īstenošanai; jo īpaši, stiprināt valstu nodarbinātības dienestus, lai atbalstītu statusa maiņu darba tirgū un prasmju apzināšanu, kā arī darba inspekcijas, lai nodrošinātu pienācīgus darba apstākļus; turklāt vajadzības gadījumā mobilizēt sociālos un veselības aprūpes pakalpojumus, jo īpaši, lai atbalstītu statusa maiņu darba tirgū un risinātu enerģētiskās nabadzības problēmu;

¹ Komisijas 2020. gada 9. decembra paziņojums "Eiropas Klimata pakts".

- f) atbalstīt taisnīgu zaļo pārkārtošanos arī trešās valstīs saistībā ar ilgtspējīgu attīstību un centieniem izskaust nabadzību, piemēram, pieņemot pārkārtošanās rīcībpolitikas, kurās ņemta vērā to ietekme uz trešām valstīm, un sadarbojoties ar ieinteresētajām personām un globālām partnerībām.
- 9) Lai nodrošinātu tādu datu un pierādījumu pieejamību un kvalitāti, kas nepieciešami, lai ieviestu stabilu sociālo un darba tirgus politiku taisnīgas pārkārtošanās procesam uz klimatneitralitāti, dalībvalstis tiek aicinātas:
- a) stiprināt pierādījumu bāzi par taisnīgas pārkārtošanās politiku, cita starpā attiecīgā gadījumā veicinot definīciju, jēdzienu un metodiku pakāpenisku saskaņošanu un konsekveni, arī pamatojoties uz Ieteikumu (ES) 2020/1563 un turpmākiem pasākumiem, kas pieņemti Enerģētiskās nabadzības un neaizsargāto patērētāju koordinācijas grupā, kā arī izmantojot pieejamās metodes politikas ietekmes izvērtēšanai; iekļaut arī izvērtēšanas un datu vākšanas stratēģijas, jo īpaši attiecībā uz prasmēm, uzdevumiem un darbvietām, kas veicina zaļo pārkārtošanos, attiecīgo politikas pasākumu un likumdošanas iniciatīvu sagatavošanā un izstrādē izmantojot pēc dzimuma sadalītus datus;
 - b) izstrādāt un integrēt stabilu un pārredzamu nodarbinātības, sociālo un distributīvās (*ex-ante*) ietekmes novērtējumu izmantošanu kā daļu no valsts klimata, enerģētikas un vides reformām un pasākumiem;

- c) nodrošināt efektīvu un pārredzamu uzraudzību un neatkarīgu (*ex-post*) izvērtēšanu saistībā ar valsts reformu un pasākumu ietekmi uz nodarbinātību un sociālo jomu un distributīvo ietekmi, kas veicina klimata un vides mērķu sasniegšanu, iesaistot sociālos partnerus un citas ieinteresētās personas izvērtējamo jautājumu noteikšanā un, ja nepieciešams, izvērtēšanas un apspriešanas stratēģiju izstrādē un īstenošanā;
- d) stiprināt pētniecības un inovācijas pasākumus reģionālā, valstu un Savienības līmenī, tostarp izmantojot pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" finansējumu un darbības saskaņā ar Eiropas pētniecības telpas politikas programmu¹, lai uzlabotu klimata pārmaiņu politikas makroekonomikas, nodarbinātības un sociālās dimensijas modelēšanu un novērtēšanu; veicināt sociālo partneru iesaistīšanos attiecīgo pētniecības un inovācijas pasākumu īstenošanā, jo īpaši pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" misijās "Pielāgošanās klimata pārmaiņām" un "Klimatneitrālas un viedas pilsētas", kas var palīdzēt izstrādāt praktiskus risinājumus zaļās pārkārtošanās atbalstam reģionālā un vietējā līmenī; labāk izmantot esošos rādītājus un uzraudzības sistēmas un vajadzības gadījumā Savienības līmenī veicināt tādu prasmju, uzdevumu un darbvietu rādītāju izstrādi, kas veicina zaļo pārkārtošanos;

¹ Skatīt Padomes 2021. gada 26. novembra secinājumus par Eiropas pētniecības telpas (EPT) turpmāko pārvaldību, kuros izklāstīta EPT politikas programma 2022.–2024. gadam, tostarp 4. darbību par pievilcīgas un stabilas karjeras iespējām pētniecībā, 7. darbību par zināšanu vērtības celšanas uzlabošanu, 12. darbību par zaļās/digitālās pārkārtošanās paātrināšanu, kā arī 20. darbību par investīcijām un reformām pētniecībā un inovācijā.

- e) regulāri iepazīstināt sabiedrību ar izvērtējumiem un prognozēšanas un uzraudzības pasākumu rezultātiem un organizēt informācijas apmaiņu ar sociālajiem partneriem, pilsonisko sabiedrību un citām ieinteresētajām personām par galvenajiem rezultātiem un iespējamām korekcijām.

OPTIMĀLA PUBLISKĀ UN PRIVĀTĀ FINANSĒJUMA IZMANTOŠANA

- 10) Lai saskaņā ar valsts atbalsta sistēmu sniegtu lietderīgu ieguldījumu un finansiālu atbalstu, tostarp maziem un vidējiem uzņēmumiem, kas vērsts uz taisnīgas zaļās pārkārtošanās sociālajiem un darba tirgus aspektiem, vienlaikus izmantojot pieejamo programmu un instrumentu sinerģijas un koncentrējoties uz visvairāk skartajiem reģioniem un rūpniecības ekosistēmām, dalībvalstis tiek aicinātas:
 - a) pilnībā īstenot attiecīgās reformas un ieguldījumus, kas noteikti atveseļošanas un noturības plānos, nodrošinot papildināmību ar citiem fondiem;
 - b) mobilizēt un nodrošināt visu attiecīgo instrumentu un finansējuma iespēju, tostarp tehniskās palīdzības, saskaņotu un optimālu izmantošanu dalībvalstu un Savienības līmenī, lai atbalstītu attiecīgās darbības un ieguldījumus; Savienības finansēšanas instrumenti konkrēti ietver kohēzijas politikas fondus, taisnīgas pārkārtošanās mehānismu, *InvestEU*, pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", tehniskā atbalsta instrumentu, "*Erasmus+*", Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu darbu zaudējušiem darba ņēmējiem (EGF), programmu "LIFE", Inovāciju fondu un Modernizācijas fondu;

- c) piešķirt un izlietot atbilstošus valsts resursus, lai veicinātu visaptverošu pasākumu kopumu īstenošanu, kas nodrošina taisnīgu zaļo pārkārtošanos; minētie pasākumi būtu pienācīgi jāfinansē, tostarp uzlabojot publisko izdevumu kvalitāti, mobilizējot papildu privāto finansējumu un/vai izmantojot papildu publiskos ieņēmumus; jo īpaši ieņēmumus no ES ETS varētu arī izmantot, lai finansētu pasākumus, kas mazina zaļās pārkārtošanās negatīvo sociālo ietekmi; ņemt vērā nodarbinātības, sociālos un distributīvos aspektus, izstrādājot zaļā budžeta veidošanas praksi;
- d) dalīties paraugpraksē ar citām dalībvalstīm, piemēram, par atsevišķu Savienības fondu plānošanas dokumentu izstrādi vai attiecīgu valsts stratēģiju un projektu izstrādi.

TAISNĪGAS ZAĻĀS PĀRKĀRTOŠANĀS TURPMĀKI PASĀKUMI

- 11) Lai īstenotu lietderīgus turpmākus pasākumus saistībā ar šo ieteikumu, Padome atzinīgi vērtē Komisijas nodomu:
 - a) turpināt uzlabot viedokļu apmaiņu ar attiecīgajām galvenajām ieinteresētajām personām, iedzīvotājiem un kopienām, kā arī paraugprakses apmaiņu, tostarp saistībā ar rūpniecisko ekosistēmu pārkārtošanās ceļiem¹, jo īpaši pārrobežu kontekstā un sevišķu uzmanību pievēršot visvairāk skartajiem reģioniem un nozarēm;

¹ Kā paziņots atjauninātajā industriālajā stratēģijā, piemēram, būvniecība, energoietilpīgas nozares vai mobilitāte.

- b) atbalstīt dalībvalstu taisnīgas pārkārtošanās rīcībpolitiku piemērotības, konsekvences un efektivitātes uzlabošanu, tostarp nodarbinātības, sociālos un distributīvos aspektus, kas jāņem vērā, izstrādājot, īstenojot, uzraugot un novērtējot valsts plānus un ilgtermiņa stratēģijas, iespējams, arī saistībā ar turpmāku Regulas (ES) 2018/1999 pārskatīšanu, ja tas būs nepieciešams;
- c) Komisijas Regulas (ES) Nr. 651/2014¹ pārskatīšanā, kas notiks, ņemot vērā, ka tās termiņš beidzas 2023. gada beigās, apsvērt, vai pieejamie pierādījumi pamato noteikumu atvieglošanu attiecībā uz atbalstu sociālo uzņēmumu piekļuvei finansējumam un attiecībā uz atbalstu nelabvēlīgākā situācijā vai īpaši nelabvēlīgā situācijā esošu darba ņēmēju pieņemšanai darbā²;

¹ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp.) ("Vispārīgā grupu atbrīvojuma regula").

² Saskaņā ar Komisijas 2021. gada 9. decembra paziņojumu "Ekonomikas, kas darbojas cilvēku labā, veidošana. Rīcības plāns sociālajai ekonomikai".

- d) stiprināt datubāzi, jo īpaši izmantojot administratīvos datu avotus un – attiecīgā gadījumā – datus no sociālajiem partneriem, nozarēm, pilsoniskās sabiedrības¹ un sabiedriskās domas aptaujām, un atjaunināt metodiskos norādījumus par to, kā novērtēt taisnīgas pārkārtošanās un klimata un enerģētikas politikas ietekmi uz nodarbinātību un sociālo jomu un distributīvo ietekmi, tostarp, ja nepieciešams, ņemot vērā dzimumperspektīvu, un Eiropas pusgada kontekstā; ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm un ņemot vērā pieejas un procesus visos līmeņos, stiprināt arī zināšanas par zaļās ekonomikas galvenajām koncepcijām, jo īpaši attiecīgā gadījumā par "zaļām" un "ilgtspējīgām" darbvietām, un to izmērāmību, arī lai prognozētu pārmaiņas darba tirgū un vispārīgā veidā risinātu pārstrukturēšanas procesus, kas prasīs mērķtiecīgu un efektīvu prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas politiku;
- e) attiecīgā gadījumā uzlabot tās veikto regulāro uzraudzību un prognožu analīzi par enerģētiskās nabadzības attīstību un riskiem Savienības, tostarp sociālajiem un distributīvajiem aspektiem, lai nodrošinātu informāciju arī Enerģētiskās nabadzības un neaizsargāto patērētāju koordinācijas grupai un citām attiecīgām ekspertu grupām;

¹ Ko īsteno saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par datu aizsardzību un piekļuvi publiskā sektora informācijai, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/1024 (2019. gada 20. jūnijs) par atvērtajiem datiem un publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu (OV L 172., 26.6.2019., 56. lpp.).

- f) ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm un ņemot vērā valstu pieejas, turpināt pētījumus un nostiprināt pierādījumus par to, kā definēt, uzraudzīt un izvērtēt progresu virzībā uz pienācīgas piekļuves nodrošināšanu pamatpakalpojumiem, vajadzības gadījumā izstrādājot arī "transporta nabadzības" jēdzienu, jo īpaši saistībā ar zaļo pārkārtošanos uz ilgtspējīgu labklājības ekonomiku;
- g) attiecīgā gadījumā pārskatīt progresu, kas panākts šā ieteikuma īstenošanā saistībā ar daudzpusējo uzraudzību Eiropas pusgada ietvaros, tostarp Nodarbinātības komitejā un Sociālās aizsardzības komitejā sadarbībā ar citām attiecīgajām komitejām to attiecīgajās kompetences jomās, jo īpaši ar Ekonomikas politikas komiteju, pamatojoties uz esošajiem rezultātu pārskatiem un uzraudzības sistēmām, vajadzības gadījumā ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm tās papildinot ar papildu rādītājiem; apsvērt šajā ieteikumā sniegtos ierosinājumus attiecībā uz Regulu (ES) 2018/1999, jo īpaši veicot novērtējumus gaidāmajā NEKP atjaunināšanā 2023.–2024. gadā.

....,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs / priekšsēdētāja*